

PREPORUKE ZA KNJIŽNIČNO ZAKONODAVSTVO I POLITIKU U EUROPI

Tekst Preporuka u obliku smjernica usvojio je Odbor za kulturu Vijeća Europe u listopadu 1999., a Vijeće za kulturnu suradnju odobrilo gaje u siječnju 2000. Odlučeno je da se tekst predloži na usvajanje Ministarskom odboru. Iz teksta Preporuka prenosimo dio posvećen slobodi izražavanja i slobodnom pristupu informacijama.

SLOBODA IZRAŽAVANJA I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

Knjižnice se osnivaju za dobrobit svojih korisničkih zajednica da bi promicale njihova prava na pristup informacijama i idejama.

Knjižnične službe i usluge trebaju biti dostupne građanima bez obzira na rasnu, nacionalnu, vjersku i kulturnu pripadnost, politička uvjerenja, fizičke nedostatke ili teškoće pri učenju, spol ili spolno usmjerenje.

Osnovna informacijska građa, pomagala i službe, financirani iz javnih sredstava, trebaju biti besplatni za korisnika i podjednako dostupni svim članovima korisničke zajednice, bez obzira na njihovu platežnu moć.

Onemogućavanje pristupa građi ili mreži treba se temeljiti isključivo na važećim zakonima.

Knjižnice trebaju prikupljati građu i osigurati pristup izvorima na temelju kakvoće i relevantnosti za potrebe korisničke zajednice. Sadržajem, jezikom i oblikom zbirke i izvori trebaju voditi računa o raznolikosti zajednica kojima služe.

Knjižnice se trebaju pobrinuti za najvišu razinu i kakvoću intelektualnog i fizičkog pristupa građi i izvorima.

Knjižnice moraju biti prikladno smještene, dostupne svima i opremljene tako da mogu služiti i potrebama osoba oštećena vida ili sluha te osobama s drugim oštećenjima.

NAČELA IZGRADNJE ZBIRKE

Izgradnja zbirke u knjižnici treba se temeljiti na neovisnoj stručnoj procjeni knjižničara, bez političkog, sektaškog, tržišnog ili kakvoga drugog utjecaja, uz savjetovanje s predstavničkim tijelima korisnika, skupinama zajednice te s obrazovnim, informacijskim i kulturnim ustanovama.

Politiku izgradnje zbirke treba neprekidno preispitivati da bi valjano odražavala promjene u potrebama i mogućnostima. Izgradnja zbirke treba biti transparentan proces, a politika na kojoj se ona temelji treba biti javna.

Manjinama treba pribaviti građu na njihovim jezicima, onu koja se odnosi na njihovu kulturu i onu koja na jeziku manjine odražava kulturu šire zajednice. Nadalje, knjižnične zbirke trebaju predstaviti manjinske kulture široj zajednici.

Knjižnice trebaju biti dio sustava u zemlji, surađivati u nabavi i uspostaviti usku radnu vezu s drugim kulturnim, obrazovnim i informacijskim ustanovama.

Knjižnice trebaju omogućiti pristup građi koja nije dio knjižnične zbirke bilo putem

međuknjižnične posudbe u zemlji i inozemstvu, bilo sustavom dostave dokumenata, uključujući uporabu elektroničkih informacijskih službi i umreženih informacija.

S obzirom na načela pristupa elektroničkim mrežama, knjižnice trebaju:

- u potpunosti iskoristiti potencijal umreženih informacija, napose Interneta, koje omogućavaju pristup informacijama na način koji nije moguć sa zbirkaama papirne građe;

- osigurati korisnicima elektronički pristup informacijskim izvorima, a isto tako i mjesta javnog pristupa s odgovarajućom podrškom i podukom, koja će omogućiti samostalnu uporabu umreženih informacija;

- izbjegavati svjesno dopuštanje pristupa građi na Internetu koja je protuzakonita na mjestu pristupa. Što se tiče ostale građe, treba ostaviti korisnicima da odrede kojim informacijama žele pristupiti;

- oblikovati politiku korištenja Interneta tako da izrazi ciljeve i zadaće u stvaranju javnog pristupa umreženim informacijama;

- poštovati korisnička prava uključujući i pravo na povjerljivost i privatnost pri korištenju elektroničkih izvora i službi;

- stalno preispitivati politiku o mjestima javnog pristupa i primjenu te politike u praksi, savjetujući se s tijelima i udrugama građanskog društva, da bi osigurale ostvarivanje ciljeva i zadaća službe.

(Preveo s engleskoga Krešimir Pintarić)